

**Силабус освітньої компоненти
ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
I (бакалаврський) рівень вищої освіти
(дисципліна професійної та практичної підготовки за вибором здобувачів)
Спеціальність 101 «Екологія»**

Викладач: Кравченко Ольга Михайлівна, к.е.н., доцент, кафедри економіки та маркетингу (<http://new.khntusg.com.ua/staff/kravchenko-olga-mihajlivna>)

Викладач: Антошенкова Віталіна Володимирівна, к.ек.н., доц.кафедри економіки та маркетингу (<http://new.khntusg.com.ua/staff/antoshhenkova-vitalina-volodimirivna>)

Аудиторія: 317БМ

Час консультацій: середа 12:30 – 14:00

Контактний телефон: 066-867-46-63

E-mail: vitalina.tiaxntusg@gmail.com

Додаткові матеріали:

- Робочий зошит для ведення записів
- Ноутбук (при наявності)
- E-mailакаунт

Інформація про курс. Структуру та зміст курсу «Економіка природокористування» побудовано так, щоб здобувачі вищої освіти мали необхідні знання та були компетентними в питаннях підвищення ефективності використання наявного ресурсного потенціалу підприємства; мали новітні знання про умови виробництва, нову техніку, прогресивні технології і вміли їх застосовувати на практиці. В умовах ринкової економіки здобувачі вищої освіти мають володіти навичками прийняття складних економічних рішень, вміти обґрунтовувати перспективні шляхи розвитку галузей підприємства, вирішувати питання ефективного використання ресурсів, впровадження високопродуктивної техніки та технологій, застосування сучасних методів планування, пошуку оптимальних каналів збуту продукції.

Компетентності. Розуміння основних теоретичних положень, концепцій та принципів математичних та соціально-економічних наук. Розуміти головні закономірності взаємодії суспільства і природи у тому числі основні напрями екологізації економічного розвитку.

Програмні результати навчання. Демонструвати навички оцінювання непередбачуваних екологічних проблем і обдуманого вибору шляхів їх вирішення. Розуміти основні екологічні закони, правила та принципи охорони довкілля та природокористування. Уміти формувати запити та визначати дії, що забезпечують виконання норм і вимог екологічного законодавства. Готовність до прийняття ефективних природоохоронних рішень. Застосовувати методи розрахунку збитків від нераціонального природокористування та забруднення довкілля.

Метою вивчення дисципліни є формування знань студентів у галузі управління раціональним використанням природних ресурсів і охорони навколишнього середовища, соціально-економічних аспектів природокористування та природоохоронного законодавства, надбання практичних навичок в економічній оцінці природних ресурсів, ефективності впровадження природоохоронних заходів та оцінці економічного збитку, що утворюється внаслідок забруднення довкілля; формування у студентів наукового світогляду і здатності до економічного мислення.

Методи навчання. Інформаційно-презентативні: 1) усні: лекція, міні-лекція, розповідь, пояснення; 2) письмові: конспект, тези, цитати, графіки, схеми, реферат; 3) наочно-усні: демонстрація, слайди, відео. Алгоритмічно-дійові: 1) діалогічні: бесіда, дискусія, консультація, тестування, семінари, питання-відповіді; 2) предметно-групові: питання, задачі; 3) групові: робота в малих групах, мозковий штурм, рольові ігри, конференції, круглі столи. Самостійно-

пошукові: 3) індивідуальна робота: складання й розв'язування тематичних кросвордів; міні-дослідження; 2) самостійна робота: питання, задачі, тестування.

Співробітництво. У ході вивчення навчальної дисципліни проходить взаємодія між викладачем і студентами, під час якої відбувається передача та засвоєння знань, умінь і навичок від викладача до студента, колективна робота у групі, виступи з докладами, участь у конференціях.

Методи оцінювання. Усний контроль здійснюється шляхом опитування студентів. Метод письмового контролю здійснюється за допомогою контрольних робіт, тестових завдань, вирішення задач, написання рефератів. Метод самоконтролю передбачає формування у студентів уміння самостійно контролювати ступінь засвоєння навчального матеріалу, знаходити допущені помилки, неточності, визначати способи ліквідації виявлених недоліків. Підсумком вивчення навчальної дисципліни є іспит.

Підсумкова оцінка. Академічна успішність визначається оцінкою за 100-бальною шкалою і розглядається як підсумок балів, отриманих студентом на опорних контрольних зрізах знань навчального матеріалу відповідно до складу змістових модулів. Терміни проведення опорних контрольних зрізів встановлюються робочою програмою курсу дисципліни і затверджуються графіком виконання навчального процесу. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за заліковий модуль, надається структурою залікового кредиту, а реальна кількість отриманих балів реєструється викладачем у відомості поточного контролю навчальної роботи студента і в додатках до індивідуального плану відповідно до певного розділу дисципліни.

90-100	A
82-89	B
74-81	C
64-73	D
60-63	E
35-59	FX
0-34	F

Відвідуваність і участь. Відвідування занять є обов'язковим. Непідготовленість до заняття, відсутність письмових рішень домашнього завдання чи пропуск заняття (незалежно від причин) тягне за собою обов'язкове його відпрацювання.

Попередній календар курсу

Тиж	Тема	Підготовка
Змістовий модуль 1. Понятійно-термінологічний апарат та методологічні основи економіки природокористування		
Тема 1. ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ЯК НАУКА. ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ		
1-2	Економіка природокористування як наука. Природокористування	лекція
	Природно-ресурсний потенціал території. Еколого-економічна ситуація. Еколого-економічне районування	практична робота
	Еколого-економічні системи різних рівнів (глобального, макроекономічного, мезоекономічного, тощо). Причинно-наслідкові зв'язки в економіці природокористування.	самостійно
Тема 2. ПРИРОДНІ РЕСУРСИ В СУСПІЛЬНОМУ РОЗВИТКУ		
3	Природні ресурси в суспільному розвитку	лекція
	Натуральні та вартісні показники оцінки природних ресурсів. Економічна оцінка природних ресурсів на макро- та мікроекономічному рівні, її головні методологічні й методичні принципи. Диференційна рента.	практична робота
	Кадастри природних ресурсів (світовий досвід).	самостійно

Тиждень	Тема	Підготовка
Тема 3. СТАТИСТИКА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ		
4	Статистика навколишнього середовища та природних ресурсів	лекція
	Аналіз земельних ресурсів.	практична
	Діяльність Міжнародної спілки охорони природи, Світової комісії з охорони довкілля й розвитку та ін.	самостійно
Тема 4. АКТУАЛЬНІ ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ		
5	Актуальні екологічні проблеми економічного розвитку	лекція
	Положення про державне управління екології та природних ресурсів	практична
	Перелік видів діяльності, які відносяться до природоохоронних заходів	самостійно
Тема 5. ТЕРИТОРІАЛЬНО-РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА		
6-7	Територіально-регіональні особливості природокористування та охорони навколишнього середовища.	лекція
	Економічна оцінка природних територій.	практична
	Територіально-виробничі комплекси-ефективна форма організації виробництва і використання природних ресурсів.	самостійно
Змістовий модуль 2. ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ		
Тема 6. РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯ Й ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ВТОРИННИХ РЕСУРСІВ		
8	Ресурсозбереження й ефективність використання вторинних ресурсів	лекція
	Методика оцінювання внутрішнього еколого-економічного збитку	практична
	Роль науково-технічного прогресу (НТП) у ресурсозбереженні.	самостійно
Тема 7. ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРИРОДООХОРОННИХ ЗАХОДІВ		
9-10	Економічна ефективність природоохоронних заходів	лекція
	Методика розрахунку економічного збитку.	практична
	Економічна ефективність природоохоронних заходів.	робота
	Розрахунок збору за наступний рік, за квартал, остаточний річний розрахунок збору.	самостійно
Тема 8. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ		
11-12	Фінансово-економічний механізм природокористування	лекція
	Обчислення показників еколого-економічної оцінки конкретних видів виробництв або підприємств	практична робота
	Перелік природоохоронних заходів, фінансування яких здійснюється з державного бюджету	самостійно
Тема 9. ПРИНЦИПИ ЕКОЛОГІЧНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ТА ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ		
13	Принципи екологічного законодавства України та економіко-екологічна відповідальність	лекція
	Додатковий економічний ефект від багатоцільових природоохоронних заходів	практична
	Міжнародний досвід екологічного законодавства.	самостійно
Тема 10. МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ РАЦІОНАЛЬНИМ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯМ		
14-15	Механізм управління раціональним природокористуванням	лекція
	Еколого-економічний моніторинг. Обґрунтування Концепції сталого розвитку	практична
	Діяльність Міжнародної спілки охорони природи, Світової комісії з охорони довкілля й розвитку та ін.	самостійно

Література:

1. Борейко В. І. Економіка довкілля та природокористування: Навч. посібник. Рівне: НУВГП, 2011. 255 с.
2. Данилишин Б. М., Хвесик М. А., Голян В. А. Економіка природокористування: підручник / Київ : Кондор, 2010. 465 с.
3. Джигирей В. С. Екологія та охорона навколишнього природного середовища : [Навч. посібник]. - 3-є вид., випр. і доп. - Київ: Т-во "Знання", КОО, 2004. 309 с.
4. Екологічний менеджмент : [Навч. посібник] / [За ред. В. Ф. Семенова, О. Л. Михайлюк]. Київ, Центр навчальної літератури, 2004. 407 с.
5. Економічні розрахунки в природоохоронній діяльності: навч. посіб. / С. С. Рижков, А. М. Мозговий, С. М. Літварк, О. А. Літварк, Н. В. Гурець; під заг. Ред.. проф. С. С. Рижкова. 2-ге вид. Миколаїв: НУК, 2016. 228с.
6. Коренюк П. І., Федулова С. О. Економіка природокористування. [Навчальний посібник]. Дніпропетровськ: Акцент ПП, 2014. 274 с.
7. Маменко О. М., Портянник С. В. Економіка природокористування: підручник / Харківська держ. зоовет. академія. Харків, 2017. 286 с.
10. Коржнєв М. М. Природно-ресурсні основи розвитку суспільства : [Підручник] Вид. КНУ. 2001. 270 с.
11. Мамедов О. І., Власова А. В.. Економіка природокористування : [Навч. посібник] Кривий Ріг, Мінерал, 2007. 239 с.
12. Царенко О. М., Несветов О. О., Кадацький М. О.. Основи екології та економіка природокористування : Курс лекцій. Практикум : [Навч. посібник]. Суми, 2001. 326 с.
13. Яремчук І. Г. Економіка природокористування : [Навч. посібник]. Пошукове-видавниче агентство «Книга Пам'яті України», Видавничий центр «Просвіта», 2000. 431 с..